

Cập nhật lúc 22:33, Thứ Sáu, 30/07/2010 (GMT+7)

Vài tuần gần đây, chính quyền Obama đã đưa ra những tuyên bố cứng rắn hơn với Trung Quốc như một phần của hành động cân bằng ngoại giao, mà theo đó, Mỹ chào đón sự trỗi dậy của Trung Quốc trong một vài lĩnh vực và cũng đối đầu với Bắc Kinh khi mà sự trỗi dậy này đi ngược lại lợi ích của Mỹ.

Tờ Washington Post vừa mới có bài phân tích về quan hệ Mỹ - Trung. VietNamNet giới thiệu như một tư liệu tham khảo.

Đối mặt với xu hướng thách thức sức mạnh và năng lực Mỹ ngày một gia tăng của Chính phủ Trung Quốc, Mỹ đưa ra một chính sách mới bác bỏ tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc đối với toàn bộ Biển Đông. Mỹ khước từ đòi hỏi của Trung Quốc về việc quân đội Mỹ chấm dứt chính sách vốn được theo đuổi lâu nay của nước này trong việc tập trận ở Hoàng Hải. Và Mỹ đã gây áp lực lên Bắc Kinh để nước này không gia tăng đầu tư năng lượng ở Iran khi mà các công ty của Phương Tây rời đi.

Cuộc thao diễn của Mỹ đã dẫn tới phản ứng dữ dội trong giới quan chức và truyền thông nhà nước Trung Quốc. Họ cáo buộc Mỹ đang nỗ lực kiềm chế Trung Quốc.

Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc, Dương Khiết Trì đưa ra một tuyên bố rất bất thường hôm thứ Hai vừa qua, cáo buộc rằng Mỹ đang tập hợp lực lượng với các quốc gia khác để chống lại Trung Quốc.

Một học giả nổi tiếng, ông Shen Dingli của ĐH Fudan, so sánh kế hoạch tập trận của Mỹ ở vùng biển quốc tế trên biển Hoàng Hải với vụ triển khai tên lửa mang đầu đạn hạt nhân của Nga ở Cuba năm 1962.

Các quan chức Mỹ giải thích động thái này như là một phần của chiến lược lớn hơn, để đáp lại sự nổi lên của Trung Quốc với tư cách cường quốc thế giới và cũng để đánh tín hiệu rằng hành xử của Trung Quốc xâm phạm lợi ích của Mỹ.

Do đó, cùng lúc với việc chính quyền Obama chào đón Trung Quốc tham gia nhóm 20 nền kinh tế lớn nhất G20, tổ chức cuộc gặp lớn nhất trong lịch sử giữa các quan chức Mỹ và Trung Quốc, ủng hộ việc Trung Quốc gia tăng ảnh hưởng tại IMF và WB, Mỹ cũng cố gắng hạn chế những việc mà Mỹ xem đó là sự thôi thúc của chủ nghĩa bành trướng Trung Quốc.

Chính quyền Obama cũng tăng cường hoạt động ngoại giao và tiếp cận tới các quốc gia châu Á và châu Đại Dương, chấm dứt 12 năm cấm mọi trao đổi lực lượng đặc biệt với Indonesia, và tăng cường quan hệ đồng minh với Tokyo và Seoul cũng như Canberra, Australia.

Chiến lược này đã nhận được sự ủng hộ hiếm hoi ở Washington trong cộng đồng những người theo dõi Trung Quốc khó tính. James Mulvenon, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu và phân tích tình báo Quốc phòng, cho rằng “điểm cốt lõi chung của ngoại giao” trong việc ứng xử với Trung Quốc, “tiếp tục là sự kết hợp đầy nghịch lý giữa thái độ hăm dọa, nạt nộ với sự bất ổn và cảnh giác”.

Quyết định đối đầu với Trung Quốc ở Biển Đông bắt đầu từ vài tháng trước, sau khi quan chức của chính quyền Obama lưu ý rằng vùng biển vốn là tuyến đường qua lại của hơn 50% tàu bè mỗi năm này, đã được Trung Quốc xác định là “lợi ích cốt lõi” của Trung Quốc.

Hồi tháng Ba, Trợ lý Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Cui Tiankai nói với hai quan chức cấp cao Mỹ rằng Trung Quốc hiện xếp các tuyên bố chủ quyền đối với 1,3 triệu km2 vùng Biển Đông ngang hàng với tuyên bố chủ quyền tại Tây Tạng và Đài Loan.

Hơn nữa, các quốc gia DNA đã thông tin cho Mỹ rằng họ cũng không thoải mái với những áp lực mà Trung Quốc tạo ra với các quốc gia và các công ty quan tâm đến việc khai thác khí và các tài nguyên ở vùng biển này. Trung Quốc từng cảnh báo Exxon Mobil và BP phải chấm dứt hoạt động khai thác ở ngoài khơi Việt Nam.

Theo nguồn tin từ khu vực này, Trung Quốc cũng tiếp tục thói quen bắt giữ và quấy nhiễu các tàu đánh cá của các

nước khác.

Phản ứng của Mỹ được đưa ra hôm 23 tháng Bảy tại Hà Nội, khi 12 quốc gia, đầu tiên là Việt Nam và cuối cùng là Mỹ, nêu vấn đề Biển Đông trong Diễn đàn An ninh thường niên của ASEAN. Kêu gọi tự do hàng hải ở khu vực biển này mà Mỹ xác định thuộc “lợi ích quốc gia của Mỹ”, Ngoại trưởng Hillary Clinton tuyên bố sẵn sàng hỗ trợ việc xây dựng Bộ Quy tắc ứng xử ở khu vực. Bà cũng cho rằng “các tuyên bố chủ quyền đối với vùng biển trên Biển Đông phải được tách bạch khỏi các tuyên bố chủ quyền đối với các đảo, quần đảo”.

Diễn dịch lời phát biểu này có nghĩa rằng tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc với toàn bộ vùng Biển Đông là “không có căn cứ”, một quan chức cấp cao của chính quyền Obama nói, bởi vì, không có người nào sống ở các đảo đá và đảo san hô mà Trung Quốc tuyên bố có chủ quyền.

Bộ trưởng Dương Khiết Trì phản ứng lại bằng việc rời cuộc họp trong vòng một giờ. Theo lời các quan chức Mỹ và châu Á có mặt tại phòng họp, khi trở lại, ông Dương đã phát biểu rời rạc trong 30 phút trong đó, ông cáo buộc Mỹ âm mưu chống Trung Quốc trong vấn đề này, có vẻ như chế giễu quốc thư của Việt Nam và đe dọa Singapore.

“Trung Quốc là một nước lớn và các nước khác là nước nhỏ, đó là thực tế”, chiếu thẳng vào Ngoại trưởng Singapore George Yeo, ông Dương nói - theo lời một số đại biểu tham dự cuộc họp.

Hôm thứ Hai, ông Dương đưa ra tuyên bố trên trang web của Bộ Ngoại giao nước này nói rằng không cần thiết quốc tế hóa vấn đề Biển Đông, và Trung Quốc vẫn có ý định giải quyết các tranh chấp theo con đường song phương, và quan điểm của Trung Quốc đại diện cho lợi ích của “những người châu Á ủng hộ” – “fellow Asians”

“Sau Diễn đàn, khoảng một tá đại biểu châu Á đã chúc mừng phía Trung Quốc”, tuyên bố nói, bất chấp điều mà mọi người nghĩ Hội nghị đã ám chỉ rõ ràng rằng hầu hết đại biểu đều ủng hộ quan điểm của Mỹ.

Chính quyền Obama đã phải chịu sự phản kích sau các tuyên bố, đặc biệt từ Quân giải phóng Nhân dân Trung Quốc, nhất là với cuộc diễn tập quân sự đã lên kế hoạch ở Hoàng Hải, cách Trung Quốc khoảng nghìn dặm về phía bắc.

Mỹ và Hàn Quốc đã lên kế hoạch diễn tập từ sau vụ chìm tàu Hàn Quốc hôm 26/3 khiến 46 thủy thủ thiệt mạng. Một cuộc điều tra quốc tế đã được tổ chức và chỉ ra rằng CHDCND Triều Tiên phải chịu trách nhiệm về vụ tấn công này.

Nhưng sau đó, Trung Quốc tham gia vào cuộc tranh luận, tuyên bố rằng bất kì một cuộc diễn tập quân sự nào ở Hoàng Hải cũng sẽ được xem là sự đe dọa đối với Bắc Kinh. Nhiều quan chức Mỹ cho rằng đó là việc phức tạp hóa không cần thiết điều vốn chỉ là thông điệp đơn giản về tình đoàn kết Mỹ - Hàn Quốc trước vụ tấn công của Bình Nhưỡng.

Ngày 3/7, Tướng Mã Hiểu Thiên, Phó Tổng tham mưu trưởng Quân đội Trung Quốc phát biểu trên kênh Phoenix TV rằng “một khi các cuộc diễn tập được tổ chức... ở khu vực liền kề với vùng biển thuộc lãnh thổ Trung Quốc, chúng tôi cương quyết phản đối”. Thế nhưng, hồi tháng 11 năm 2009, tàu sân bay USS George Washington của Mỹ đã hoạt động ở Hoàng Hải mà không chịu bất kì chỉ trích nào từ phía Trung Quốc.

Với mục tiêu làm nguôi sự giận dữ của Trung Quốc, Chính quyền Obama đã tiến hành cuộc tập trận đầu tiên trong tuần này với sự tham gia của tàu sân bay USS George Washington ở biển Nhật Bản (với Hàn Quốc, nó được biết đến với cái tên Đông Hải) cách xa bờ biển Trung Quốc. Nhưng một phần bởi việc Trung Quốc làm âm ỉ vụ việc, cuộc tập trận thứ hai cũng đã được lên kế hoạch, ở Hoàng Hải. Các quan chức Mỹ cũng dự đoán rằng tàu George Washington sẽ sớm trở lại khu vực biển này, và lần này là ở Hoàng Hải.

Cuối cùng, chính quyền Obama tiếp tục gây sức ép với Trung Quốc trong vấn đề Iran. Mỹ đã giành được sự ủng hộ của Bắc Kinh trong việc gia tăng cấm vận của Liên Hợp Quốc đối với Iran vào tháng Sáu, sau khi Tehran từ chối ngừng chương trình làm giàu uranium của mình. Như một phần của thỏa thuận, việc cấm vận ở mức yếu và Trung Quốc, nước đầu tư lâu dài trong lĩnh vực năng lượng ở Iran và là nước tiêu thụ dầu lớn thứ ba của Iran đã được

miễn các hoạt động cấm vận.

Nhưng hiện nay, các quan chức Mỹ đang lo ngại rằng khi các quốc gia phương Tây khởi động các hoạt động cấm vận tăng cường lên Iran, các công ty năng lượng nhà nước của Trung Quốc sẽ dần tới khi đầu tư của phương Tây và Nhật Bản rút đi, làm vô hiệu hóa mọi hiệu quả có thể có của các biện pháp cấm vận.

“Chúng tôi không muốn tác động lên Iran. Chúng tôi trông chờ vào sự hạn chế tối đa từ phía Trung Quốc”, quan chức cấp cao của Mỹ nói.

- **Hiền Anh** (*Theo Washington Post*)

<http://vietnamnet.vn/chinhtri/201007/My-tuyen-bo-cung-ran-hon-voi-Trung-Quoc-925824/>